

Marknadsekonomi och frihet, men nej till euron

► Nu vet jag. Slänten utanför serveringen kallas "fairway". Den som lärt mig är Sture Eskilsson, tidigare SAF:s informationsdirektör och ideolog. I dag golfentusiast och sommarölänning. Samt med i Medborgare mot EMU. Nu samtalar vi i Ekerums glesbefolkade matsal.

Diskussionen kring nationalekonomi tar kortaste tid.

"Ekonomierna är så olika", menar Eskilsson "Konjunkturcyklerna går i var sin takt. Tyskland är i kris. Frankrike präglas av ännu större kris, medan Spanien har en fastighetsboom att dämpa. Bredvid dessa England. Olika språk gör det långt svårare att flytta mellan länder här än mellan USA:s delstater. Det kommer att gå illa utan en mångfald av räntepolitiker. En valuta för alla passar ingen.

Kan en gemensam ekonomi riva upp konflikter?

"Jovisst. I Sverige är höga lönelöft är mer regel än undantag. Hur komma åt det? Det man kan göra i EMU är att beskatta löntagarna än mer. Och samtidigt sänka arbetsgivaravgifterna för företagen. Det klarar ingen regering!"

Men är inte detta ändå näringslivets och borgerlighetens dröm? Stöd utifrån? Det görs ju inte så mycket av egen kraft.

"Men priset är hög arbetslöshet och växande sociala spänningar. Vad människor än tror så ligger inte det i företagens intresse. Företagande gynnas inte av bråk och arbetslöshet. Argumentet vägde nog också tyngre då EU utvecklades bättre ekonomiskt än Sverige."

Sture Eskilsson var inte alls som jag trodde, anmärker min kollega på vägen hem. Nej, det är lätt att förvänta sig att den som stått för näringslivets politiska

mobilisering på 70-, 80- och 90-talet ska vara teknokrat. Men genomgående tema i Sture Eskilssons resonemang är mission mot hierarkier och politiska eliter. Besluten ska tas nära människor; kungsvägen heter resonemang och övertygande. Ibland använder han samma ord som en äldre luttrad socialdemokrat med långt arbete i ABF bakom sig. Eller en centerpartist som misstror Stockholm.

Men är det då inte insulärt att avgränsa sig från Europa, frågar jag. Det finns ju en europeisk dröm, och en strävan att skapa en gemensam framtid?

Eskilsson invänder att han alls inte vill att Sverige ska gå ur EU. Tanken på en gemensam hinderfri öppen marknad är fantastisk. Men vi måste bromsa tendensen till centraliserad makt:

"Makt i Sverige kan vi ändå kontrollera, i och med att den är nära och vi talar samma språk. Men hur ska vi kontrollera centralmakten i ett framtida EU?"

Men det finns ju redan alleuropeiska partigrupper i parlamentet?

Eskilsson, med bred internationell erfarenhet, lämnar ett lite oväntat svar

"Man kan inte bortse från att det finns nationella skillnader i de europeiska ländernas politiska traditioner och bruk.

Vår inställning till politik liknar i hög grad engelsmäns och amerikaners. Vi är mindre formella och misstror centralstyrelse. Tyvärr präglas EU av den franska synen på politik. Privilegierade eliter, en teknokratisk inställning och centralstyrelse som naturlig sak. Det perspektivet präglar hela det politiska spektrum i ett land

som Frankrike. Ska Europa ha en framtid måste den inställningen bekämpas med all kraft."

Har vi den möjligheten om vi står utanför euroområdet?

"Vi ska inte inbilla oss att ett litet land som Sverige har ett dyft givet inflytande i EU, oavsett euro eller inte. Men kommer vi med förnuftiga förslag kan de få gehör just därför att de är förnuftiga. Man talar om hur viktigt det är att någon från Sverige ska få sitta med vid inre förhandlingsbord. Trams! EU har blivit ett kompensationsprojekt för svenska politiska eliter. Längre var det otacksamt och illa betalt att vara i politisk karriär här i landet. Nu har EU ändrat på det. Och till de politiska eliterna räknar jag även de stora organisationerna, också näringslivets.

Blir då inte ett euronej en vänstertriumpf?

Sture Eskilsson rycker på axlarna. "Varför det? Frågan kommer att sjunka undan och glömmas. Göran Persson kommer att

söka stöd hos borgerligheten i stället för till vänster."

Sedan kommer glöden:

"Den stora frågan är ju hur vi ska förändra Sverige i frihetlig riktning! Komma bort från högskattestaten! När får vi en politiker som åter tar upp kampen?"

Ja när? Att intervjua Sture Eskilsson är att ganska ofta få svaret "Jag vet inte. Det beror på." Det är ett svar en intervjuare gärna skulle höra oftare. Övertygelse är en sak, respekt för verklighetens trassel en annan. Svaret uppfordrar människor till att tänka själva.

Själv kommer jag i alla fall inte att svara "vet inte" nästa gång någon frågar vad en fairway är.

PER DAHL